

Cumhuriyet Dönemi Eğitim Bilimleri Tarihi

Cavit BİNBAŞIOĞLU

**ÖĞRETMEN HÜSEYİN HÜSNÜ TEKİŞİK
EĞİTİM ARAŞTIRMA - GELİŞTİRME MERKEZİ**

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Sunuş.....	III
Önsöz	IV-V
I- TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN TEMEL İLKELERİ.....	1-22
1. "Ulusal Eğitim" İlkesi	2-6
• Kavramı.....	2-2
• Gelişmesi.....	2-3
• Yapılan İşler.....	4-6
2. "Demokratik Eğitim" İlkesi	6-8
• Kavramı.....	6-6
• Öğeleri.....	6-8
3. "Demokratik Yönetim" İlkesi	8-12
• Kavramı.....	8-8
• Gelişmesi ve Yapılan İşler.....	8-12
4. "Laik Eğitim" İlkesi	12-14
• Kavramı.....	12-12
• Gelişmesi ve Yapılan İşler.....	12-14
5. Eğitimde "Etkinlik" (İş) İlkesi	14-19
• Kavramı.....	14-14
• Gelişmesi ve Yapılan İşler.....	14-19
6. "Karma Eğitim" İlkesi.....	19-21
• Kavramı.....	19-19
• Gelişmesi ve Yapılan İşler.....	19-21
• Sonuç.....	21-22
II- EKONOMİK KALKINMAYA YÖNELİK EĞİTİM ÇABALARI	23-32
1. Cumhuriyetin İlk Yılları.....	23-28
2. 1960'tan Sonra Türkiye'de Eğitim ve Sanayi	28-30
3. TÜSİAD'ın (Türkiye Sanayicileri ve İş Adamları Derneğinin) Önerileri	30-31
Sonuç.....	31-32
III- EĞİTİMDE UYGULANAN YENİ SİSTEM VE YÖNTEMLER	33-44
1. "Toplu Öğretim" Sistemi	33-39
• Kavramı.....	33-33
• Tarihçesi.....	33-34
• Toplu Öğretimin Psikolojik Etkenleri	34-35
• Toplu Öğretimde Eğitim.....	35-35
• Toplu Öğretimin Şekilleri ve Türkiye'de Toplu Öğretim	35-36
• Başka Ülkelerdeki "Toplu Öğretim" Sistemini İncelemek Üzere Yurt	

• Orta Öğretimde "Toplu Öğretim"	38-39
2. "Öğretimde "Aktif Metot" Anlayışı ve Uygulamaları	39-44
• 1923-1940 Arası	39-40
• 1940-1950 Arası	40-41
• 1950-1960 Arası	41-42
• 1960'tan Sonra	42-44
• Etkili Okul	44-44
• Sonuç	44-44
IV- ÖĞRETMEN OKULLARINDA OKUTULAN EĞİTİM BİLİMLERİ (PEDAGOJİ) DERSLERİ VE BUNLARIN KİTAPLARI	45-57
1. 1924-1930 Arası	45-49
• Mekteplere Mahsus İlm-i Terbiye-i Etfal	46-46
• İçtimaiyat	46-46
• Psikoloji	46-46
• Eğitim Tarihi	46-46
• Muallim Mekteplerine Mahsus Pedagoji Dersleri	46-46
• Öğretim Yöntemi ve Uygulama	46-48
• Köy Öğretmen Okullarında Meslek Dersleri	48-49
2. 1930-1952 Arası	49-53
• Psikoloji	50-50
• Pedagoji	50-50
• Eğitim Tarihi	50-51
• Öğretim Yöntemi ve Uygulama	51-51
• Genel Öğretim Yöntemleri	52-52
• Özel Öğretim Yöntemleri	52-53
3. 1952'den Sonra	52-57
• Psikolojiye Giriş	54-54
• Eğitim Psikolojisi	54-54
• Eğitim Sosyolojisi	54-55
• Öğretim Metodu ve Uygulama	55-56
• Teşkilât ve İdare	56-56
• Seminer Çalışmaları	56-56
• Sonuç	56-57
V- CUMHURİYET DÖNEMİNDE İLKOKULLARDA OKUTULAN DERSLERİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN ANA ÇİZGİLERİ	58-76
1. İlkokuma ve Yazma Öğretiminde Kullanılan Yöntemler	58-62
• Okuma Öğretimi	62-63
3. Yazılı Anlatım (Tahrir, Kompozisyon) Öğretimi	63-65
4. Yazım ve Dil Bilgisi Öğretimi	65-67

5. Hayat Bilgisi Öğretimi.....	67-68
6. Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	68-69
7. Matematik Öğretimi.....	69-71
8. Resim-İş Öğretimi.....	71-72
9. Müzik Öğretimi.....	73-74
10. Beden Eğitimi Öğretimi.....	74-75
• Sonuç.....	75-76
VI- CUMHURİYET DÖNEMİNDE YAYIMLANAN "TEMEL EĞİTİM KİTAPLARI"	77-90
1- 1923-1928 Arasında Yayınlanmış Olanlar.....	77-78
2- Yeni Türk Harfleriyle Yayınlanmış Olanlar.....	78-93
• Öğretmen Meslek Kitapları Kılavuzu (6 Cilt)	78-78
• Mektep ve Cemiyet.....	78-78
• Dekroly Usulü	79-79
• Pedagoji (Sadrettin Celal Antel).....	80-81
• Pedagoji (2 Cilt) (Halil Fikret Kanad).....	81-82
• Terbiye ve Öğretimde Metot (H. Hüsnü Cırtlı).....	82-84
• İş Pedagojisi: Tarih, Tenkid, Kılavuzluk. (E. Burger-H. F. Kanad).....	84-84
• İş Esaslarına Uygun Öğretim Usulleri (P. Ficker-H.R. Öymen).....	84-84
• İçtimaî Mektep Nazariyetleri ve Prensipleri (İ.H.Baltacıoğlu)	84-86
• "Çocukta Hüküm ve Muhakeme" ve "Çocukta Dil ve Düşünme" (J. Piaget-S.E. Siyavuşgil)	86-88
• Ruh Sağlığı Bilgisi (M.Enç).....	88-88
• Rehberliğin Esasları (H.Tan).....	88-89
• Eğitim Psikolojisi (V.B.Pars, M.Enç, T. Oğuzkan, H.H.Cırtlı).....	89-89
• Çocuk Psikolojisi Kitapları (İ.A. Gövsa, A.H.Taner, F. Baymur, A.Jersild-G. Günçe).	89-90
• Umumi Didaktik (S. Celâl Antel).....	90-90
• Terbiye'de Ölçü (S. Celâl Antel).....	90-90
• Didaktika (H.A.Aytuna)	90-91
• Metodika ve Diğer Özel Öğretim Yöntemleri Kitapları. (H.A.Aytuna ve diğer yazarlar.)	91-92
• Köy Okullarında Öğretim (K.V. Wofford-A.R.Tükel).....	92-92
• Eğitim Terimleri Sözlüğü (F.Oğuzkan)	93-94
3. Son Yayınlanan "Eğitim Bilimi" Kitapları	93-95
• Eğitimde "Program Geliştirme" (F.Varış).....	93-93
• Eğitimde Program Geliştirme (S. Ertürk).....	93-93
• Eğitim Teknolojisi ve Buna İlişkin Kitaplar (C. Alkan, A.Ş. Hızal, K. Okan).....	94-94

• Eğitim Ortamları (C.Alkan)	95-95
• Diktacı Tutum ve Demokrasi (S.Ertürk)	95-95
• Sonuç.....	96-96
VII- "ÇOCUK" VE "EĞİTİM" ANLAYIŞLARINDA DEĞİŞMELER. 97-106	
1. "Çocuk" Anlayışında Değişme	97-98
• Tanzimat Döneminde	97-97
• İkinci Meşrutiyet Döneminde,	97-98
• Cumhuriyet Döneminde	98-98
2. "Eğitim" Anlayışında Değişme	98-98
• Çocuk Eğitimine İlişkin Bir Bakanlık Genelgesi	98-98
3. Okul Dışında Çocuk ve Gencin Eğitimiyle İlgili	
Bazı Eserler	99-100
• Kızlarımız ve Oğullarımız (E.Tomas-H.C. Yalçın).....	99-99
• Bir Anneye Mektuplar (W.Stekel-R.Durlu)	99-99
• Emil yahut Terbiyeye Dair (J.J. Rousseau, H.Z.Ülken, S. üzey)...	99-99
• Çocuğunuzu Fena Terbiye Ediyorsunuz (Salzman-M. Cahit Gündoğdu)	100-100
• Ailede Çocuk Terbiyesi (H.F.Kanad)	100-100
• Normal Çocuklarda Anormallikler (H.A.Aytuna)	100-100
4. Diğer Eğitim Kitapları	100-102
• Çocukların, Gençlerin Eğitimi (O.Çaplı)	101-101
• Yeni Çıkan Eğitim Kitapları (A. Yörükoğlu, D.Cüceloğlu, H. Yavuzer)	101-102
5. Öğretmen Okullarındaki Öğretmen ve	
Yöneticilerin Etkileri.....	102-105
• Sonuç	106-106
VIII- YENİ AÇILAN OKUL VE EĞİTİM MERKEZLERİ.....	107-120
1. Köy Enstitüleri.....	107-110
2. Sanat Okulları ve Teknik Liseler.....	110-111
3. Fen Liseleri.....	111-112
4. Deneme Okulları.....	112-114
5. Çocuk Bakım ve Yetiştirme Yurtları.....	114-114
6. Çok Amaçlı Okullar.....	114-116
7. Çok Programlı Liseler.....	116-117
8. Anadolu Liseleri.....	117-117
9. Akşam Liseleri	117-117
10. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri	117-119
• Sonuç	119-120

IX- EĞİTİMİN GELİŞMESİNE KATKIDA BULUNAN KURUMLAR	121-132
1. Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü	121-125
2. İstanbul Üniversitesi Pedagoji Enstitüsü.....	125-126
3. Türk Eğitim Derneği Çalışmaları	126-126
4. İlköğretim Düzeyinde Eğitim Kongreleri.....	126-128
a. İstanbul'da Alfabe Kongresinin Toplanması.....	126-127
b. İzmir'de İlköğretim Müfettişleri Kongresinin Toplanması	127-128
5. İstanbul Pedagoji Cemiyeti Çalışmaları	127-128
6. Eğitim Fakültelerinin Yayınları	128-129
7. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları:	129-131
8. Eğitim Bilimlerinin Gelişmesine Katkıda Bulunan Diğer Kurum ve Kuruluşlar:	131-131
• Sonuç	132-132
X- İLKOKUL, ORTA OKUL VE LİSE PROGRAMLARI	133-142
1. İlkokul Programı	133-136
2. Ortaokul ve Lise Programları	136-139
3. Yeni "İlköğretim Okulları"nın Öğretim Programları ..	139-140
4. Orta Dereceli Okulların Programları.....	140-141
• Sonuç	141-142
XI- OKUL YÖNETMELİKLERİ	143-152
1. İlkokul Yönetmeliği	143-147
2. Orta Dereceli Okullarda Disiplin Yönetmeliği.....	147-150
3. Öğretmen Yetiştiren Yüksek Dereceli Okullar Disiplin Yönetmeliği	150-150
4. Ana Okulları ve Ana Sınıfları Yönetmeliği	150-151
• Sonuç	151-152
XII- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA SUNULAN YERLİ VE YABANCI RAPORLAR VE BU NİTELİKTE BAZI YAYINLARIN EĞİTİM BİLİMİNE KATKILARI	153-174
1. Millî Eğitim Bakanlığının 1923'te Yayımladığı "Layihalar" Adlı Eser.....	153-153
2. Sivas Öğretmen Okulu Meslek Dersleri Öğretmeni A. Fuat Gündüzalp'in "Tali ve Terbiye Teşkilâtımızda Buhran" Adlı Eseri.....	154-155
3. John Dewey'nin "Türkiye Maarifi Hakkında Rapor"u.....	155-156
4. Dr. Kühne'nin "Meslekî Terbiyenin Gelişmesi" Hakkındaki Raporu.....	156-157
5. Omer Buyse'nin "Teknik Öğretim Hakkında Rapor"u	157-157
6. Amerikan Heyeti Raporundan: "Maarif İşleri"	158-159

7. Osman Nuri (Çermen)'in "Maarifimizin Mihveri Ne Olmalıdır" Adlı Eseri.....	159-159
8. "Maarif İşleri Hakkında Çeşitli Vekilliklerin Mütalâaları"	159-160
9. Amerikalı Eğitimci Dr. Parker'in "Türkiye'de İlk Tahsil Hakkında Rapor"u.....	161-161
10. 1939 Maarif Şûrası İçin İstanbul Üniversitesince Hazırlanan Raporlar	161-162
11. Sadrettin Celâl Antel'in "Maarifimiz ve Meseleleri" Adlı Kitabı	162-162
12. "Türkiye'de Tahsilin Bugünkü Durumu ve Ana Meseleleri Hakkında Rapor"	162-162
13. İstanbul Üniversitesinin Islâhı İçin 1932 Yılında Türkiye'ye Davet Edilen Prof. Dr. Albert Malche'nin Raporu.....	162-164
14. A. Sırrı Levend'in "Maarifimiz ve Millî Terbiyemiz" Adlı Eseri.....	164-165
15. Enver Halil Kalaklı'nın "Maarif Davamız" Adlı Eseri	165-165
16. Doğu Üniversitesi Hakkında Rapor	165-165
17. Amerikalı Eğitimci Prof. Dr. V. Wofford'ın "Türkiye'de Köy İlkokulları Hakkında Rapor"u	166-166
18. Sir Clutha MacKenzie'nin "Türkiye'de Körler" Konusu Hakkındaki Raporu.....	166-166
19. Mümtaz Turhan'ın "Maarifimizin Ana Davaları ve Hal Çareleri" Adlı Eseri.....	166-166
20. Dikerman'ın "Türkiye'de Halk Eğitimi" Hakkında Raporu	167-167
21. Türkiye'de Yabancı Müesseselerin Durumu Hakkında Rapor	167-167
22. Türkiye'de Meslek Okulları Hakkında Rapor	167-167
23. Ticaret Liseleri İle İlgili Anket Neticeleri Hakkında Rapor.....	167-167
24. Türkiye'de Ticaret Eğitiminin Bugünkü Durumu ve Gerekli Değişikliklere Ait Rapor	168-168
25. Millî Eğitim Komisyonu Raporu.....	168-168
26. Millî Eğitim Planının Hazırlığı İle İlgili Komisyon Raporu.....	169-170
27. Ali Fuat Bilen'in "Hayat Okulları ve Yeni Liseler" Adlı Eseri.....	170-170
28. 1962'de Toplanan 7. Millî Eğitim Şûrası Dolayısıyla yayımlanan Hazırlık Raporları (11 rapor).....	170-171
29. Sabri Kolçak'ın "Türk Eğitim Felsefesi Açısından Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar" Hakkında Muhtırası.....	171-171
30. Fahri Uzun'un "Maarifimiz ve Çareleri" Adlı Eseri.....	172-172
31. Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği (TÜSİAD)'nin Eğitim Raporu	172-173
• Sonuç	173-174

XIII- BİLİMSEL KURULLARDA VE MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRALARINDA ELE ALINAN KONULARLA İLGİLİ KARARLARIN EĞİTİM BİLİMİNE KATKILARI 175-192

1. Ankara'da 15 Temmuz 1921'de Toplanan "Maarif Kongresi" 175-176
2. 1923 Yılında Toplanan İzmir İktisat Kongresi..... 176-176
3. I. Heyet-i İlmiye Toplantısı..... 176-177
4. II. Heyet-i İlmiye Toplantısı..... 177-177
5. III. Heyet-i İlmiye Toplantısı..... 177-178
6. Maarif Teşkilâtı Hakkında Layiha 178-180
7. Maarif Eminleri ve Müfettişleri Kongresi..... 180-181
8. Birinci Millî Eğitim Şûrası (1939)..... 181-181
9. İkinci Millî Eğitim Şûrası (1943)..... 181-182
10. Üçüncü Millî Eğitim Şûrası (1946) 182-182
11. Dördüncü Millî Eğitim Şûrası (1948)..... 182-183
12. Beşinci Millî Eğitim Şûrası (1953)..... 183-183
13. Altıncı Millî Eğitim Şûrası (1957)..... 184-184
14. Yedinci Millî Eğitim Şûrası (1962) 184-184
15. Sekizinci Millî Eğitim Şûrası (1970)..... 184-185
16. Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası (1974)..... 185-186
17. Onuncu Millî Eğitim Şûrası (1981)..... 186-186
18. Onbirinci Millî Eğitim Şûrası (1982)..... 187-187
19. Onikinci Millî Eğitim Şûrası (1989) 187-187
20. Onüçüncü Millî Eğitim Şûrası 187-188
21. Ondördüncü Millî Eğitim Şûrası..... 189-189
22. Onbeşinci Millî Eğitim Şûrası 189-189
23. Öğretmen Yetiştirme Danışma Kurulu Toplantısı (1989) 190-190
24. I. Özel Eğitim Konseyi (1991)..... 190-191
- Sonuç 191-192

GENEL SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRMELER 193-199

EKLER

1. Maarif Kongresini Açarken Atatürk'ün Söylevi 200-201
2. Umumi Maarif ve Terbiye Programı (Misak-ı Maarif) 202-208
3. Cumhuriyet Döneminde Zihniyet Değişikliğini Gösteren Bir Genelge 209-210
4. Maarif Vekili Vasıf (Çınar)'ın Bir Genelgesi..... 211-213

SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA 214-220